

Magay Klementina életútinterjú

Készítette: Csatári Bence

A beszélgetés helyszíne és időpontja: Budapest, 2020. július 21.

Szerkesztett, tömörített, kiegészített, lábjegyzetelt változat.

Csatári Bence:

Művésznő, az ön születésének időpontjával kapcsolatban több adat is létezik, ilyen szempontból hasonlít a helyzete Tina Turnerére.¹ Elárulja, hogy mi is az igazság e tekintetben?

Magay Klementina:

Tudom, hogy számos helyen 1950-et lehet olvasni, de most már elárulhatom, hogy huszonevesen egy ideig egy évvel fiatalítottam magam. Talán hiúsági kérdést is csináltam abból, hogy minél ifjabbnak gondoljanak az emberek, de ennek ma már egyáltalán nincs jelentősége, hiszen egy nyugdíjas korú nőnél egy év ide vagy oda szerintem nem számít. Szóval 1949 októberében, a Skorpió jegyében születtem Budapesten.

Csatári Bence:

Mit lehet tudni a családi háttéréről?

Magay Klementina:

Apai vonalon örököltem a zenei vénát, a nagyapámnak szalonzenekara is volt. Ők Franciaországból származtak, onnan települtek át Erdélybe. Molter volt az eredeti vezetéknevük, arról magyarosítottak Magayra. Nagyapám testvére híres regényíró volt, Molter Károlynak² hívták, és a korabeli irodalom színe-java megfordult a marosvásárhelyi lakásukban. Nagyapám aztán Erdélyből Pécsre költözött a családjával, ahol sikeres textilnagykereskedő lett. Olyan nagy forgalmat bonyolított le az üzletében, a város főterén, hogy a korabeli fotók tanúsága szerint nem ritkán az utcán állt nála a sor. Pécsen három fia született, a középső volt az apukám, aki felsőkereskedelmet végzett, Budapestre költözött, ahol megismerkedett anyukámmal és családot alapítottak. Apai lányunokatestvérem Zeneakadémiát végzett zongoraművész, gyerekkorában szolfézsversenyt is nyert, férje pedig jelenleg is docens a Zeneakadémián. Apám másik testvérének a lánya is egy zeneakadémiai tanárhoz ment feleségül.

Anyám családja német származású, ők inkább a reáltudományokban teljesedtek ki. Anyukám csodaszép nőként kicsit uralkodó típus volt, amit apu egy ideig tolerált, aztán külön költöztek, de soha nem váltak el. Különös, hogy a nővérem teljesen botfűlű, amikor énekelte a *Boci, boci tarkát*, még a kutyája is elfordult tőle. Amikor viszont én énekeltem neki, félretartott fejvel fülelt. Édesanyám egy műanyaghegesztő-üzemben dolgozott, esőkabátokat, gumipelenkákat, pénztárcákat állított elő, de a többi munkavállalóval szemben ő nem tudta magát megszédni, mert nem volt üzleti érzéke. Amikor pedig híre ment, hogy a Palotanegyedben milyen szép lakásunk van szalonnal, antik bútorokkal és festményekkel, akkor a főnök azt mondta anyámnak, hogy többet soha nem ad neki munkát, éljen meg a szép

---

¹ Tina Turner (1939) tizenkétszeres Grammy-díjas, és többszörös Golden Globe-díjas amerikai származású svájci énekesnő, színésznő. Több mint ötven éve tartó karrierje elismeréseképpen gyakran nevezik a Rock and roll Királynőjének, valamint beválasztották a rock and roll halhatatlanjai közé.

² Molter Károly (1890–1981) író, kritikus, irodalomtörténész. A II. világháború alatt művei alapján ismertté vált antifasiszta felfogásáról. A marosvásárhelyi Református Kollégiumban tanított 1913 és 1945 között, majd a Bolyai Tudományegyetemen doktorált 1945-ben, ahol az egyetem német irodalom szakos professzora volt 1951-ig. Az Erdélyi Szépművészek Céh irodalmi lektoraként is működött.

lakásából. A rosszindulat fűtötte ezt a döntést, de nem volt mit tenni. Anyám csak azért nem lett közveszélyes munkakerülő, mert apámtól élete végéig nem váltak el, így hivatalosan egy háztartást képeztek. A kommunista rendszer tehát nem ölelte keblére a családukat, apámnak pedig különös oka volt rá, hogy ne szimpatizáljon velük, mert 47 hónapig szovjet hadifogságban volt.

Csatári Bence:

Hogy ne csak a történelem vérzivataros esztendőiről beszéljük, idézzük fel, milyen zenei hatások érték gyerekkorában!

Magay Klementina:

Általános iskola negyedik osztályában beíratk zongoraórákra, apai nagyanyám adott pénzt pianínóra is. Mivel a Múzeumkerttel szemben laktunk, ami nagyon közel volt a Magyar Rádióhoz, az ott dolgozó és a házukban lakó titkárnő beajánlott a rádió gyermekkórusába, mert hallotta, hogy otthon énekelek. A felvételi vizsgára nővérem egyik kinőtt ruhájában mentem, apukám kísért el, és nagyon jól sikerülhetett, mert simán felvettek. Kötelező volt hangszer is választani, nekem pedig adott volt a zongora, amin nem kisebb személyiség, mint Czigány György³ tanított. Az előrehaladásomat akadályozta viszont, hogy mérhetetlenül lusta voltam, nagyon nem szerettem gyakorolni. Viszont legalább megtanultam rendesen kottát olvasni, ami a könnyűzenei életben nem volt megszokott, illetve szolfézásra is jártam és az összhangzattani ismereteim alapjait is ott szereztem meg.

Csatári Bence:

Tizenkét éves korában már a Magyar Televízióban szerepelt. Ezt hogy érte el?

Magay Klementina:

Hatodik osztályba jártam, amikor hármunkat kiválogattak a mintegy kilencven gyerek közül, minden bizonnyal a külső megjelenés is sokat nyomott a latban. Az egyik kiválasztott Kincses Veronika⁴ volt, aki egy évvel fölöttem járt, a másik egy Kuzmann Alíz nevű lány, a harmadik pedig én. Ez volt, ha jól tudom, az első intervíziós adás Magyarországon, de sajnos már nem emlékszem, mit énekeltünk. Az viszont megmaradt bennem, hogy ide sem igen tudtam mit felvenni, ezért az egyik osztálytársnőm kölcsönzött nekem fellépő ruhát, mert az ő apukája külföldön vendéglátózott, és sok szép darabot hozott neki haza.

Csatári Bence:

A Magyar Rádió Gyermekkórusában annyira jól érezte magát, hogy az általános iskolai tanulmányainak befejeztével sem hagyták abba a közös éneklést.

Magay Klementina:

Így van, középiskolás koromban folytattuk tevékenységünket a Budapest leánykórus elnevezésű formációval. Ez azért jött létre, mert a gyermekkórusból „kiöregedett”, ám az énekléshez továbbra is kedvet érző tagokat továbbra is egyben szerette volna tartani a két

---

³ Czigány György (1931) Erkel Ferenc-, Liszt Ferenc- és József Attila-díjas író, költő, újságíró, szerkesztő, zenei rendező, műsorvezető, érdemes művész. 1956 és 1976 között a rádióban dolgozott zenei szerkesztőként, 1976-tól a Magyar Televízióban tevékenykedett, ahol idővel zenei főosztályvezető lett.

⁴ Kincses Veronika (1948) Kossuth- és Liszt Ferenc-díjas lírai szoprán operaénekesnő, érdemes művész, a Halhatatlanok Társulatának örökös tagja, egyetemi tanár.

alapító, Csányi László⁵ és felesége, Botka Valéria.⁶ Az idők folyamán aztán a szólókarrierem építése miatt lassan kikoptam közülük.

Csatári Bence:

Az édesapja nem szeretne volna, ha a textilkereskedelem közelében marad?

Magay Klementina:

Dehogynem, be is iratkoztam a Lengyel Gyula Közgazdasági Technikumba, ahol viszont megint utolért a végzetem, mert a kórusvezető tanár alapított egy öttagú vokálegyüttest, amelynek tagja lettem én is. Az volt a nevünk, hogy Rózsa vokál, és még a Budai Ifjúsági Parkban is sikerrel léptünk fel, nyáron pedig az építőtáborokat jártuk, hogy szórakoztassuk a vakáció alatt is dolgozó diákságot. Alapvetően az akkor futó nagy nyugati slágereket adtuk elő. Ez alól kivételt képezett a *Rohan az idő*, amit eredetileg Koncz Zsuzsa⁷ adott elő és Szörényi Levente⁸ volt a zeneszerzője, S. Nagy István⁹ a szövegírója, mi pedig több szólamban vittük színre. Volt velünk mindig egy zenekar is, akik kísérték minket. Csepelre jártunk velük próbálni, és még az is előfordult, hogy a csillagtelepi művelődési házban az Illéssel¹⁰ együtt léptünk fel. Ez 1965 táján történt, amikor még ők sem futottak be teljesen.

Csatári Bence:

A sok zenei alapozás után mi volt a vízváltó, ami elindította a profivá válás útján?

Magay Klementina:

Egyszer elmentem egy budapesti szavalóversenyre, amit megnyertem, és összebarátkoztam egy Huszár Erika¹¹ nevű lánnyal, aki második lett. Nyereményét, egy vázát átmenetileg odaadta nekem megőrzésre, mert éppen egy házibuliba tartott a versenyről, és nem akarta magával vinni. Én elraktam, de a lány csak nem akart jelentkezni nálunk a

---

⁵ Csányi László (1924–2005) Liszt Ferenc- és SZOT-díjas, a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjével kitüntetett karnagy, 1950-től a Magyar Rádió munkatársa. Felesége Botka Valéria, vele alapították 1954-ben a Magyar Rádió Gyermekkórusát. A kórusal 1985-ig dolgoztak együtt.

⁶ Botka Valéria (1928–2013) Liszt Ferenc- és SZOT-díjas, a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjével kitüntetett karnagy, férjével, Csányi Lászlóval 1954 őszén megalapították a Magyar Rádió Gyermekkórusát, melyet férjével egészen 1985-ig vezettek. A kórusal Európa szinte minden országában, az USA-ban, Kanadában és számos alkalommal Japánban is turnézott hatalmas sikerrel. 1970-ben megalapította a Magyar Állami Operaház Gyermekkarát, melynek 1986-ig állt az élén.

⁷ Koncz Zsuzsa (1946) Kossuth- és Liszt Ferenc-díjas énekesnő, érdemes művész. A magyar beat és pop egyik legfontosabb egyénisége. Többek között verslemezeiről és politikai tartalmú dalairól ismert.

⁸ Szörényi Levente (1945) Kossuth- és Liszt Ferenc-díjas zenész, az Illés és a Fonográf együttesek zeneszerzője, gitárosa, énekes és frontembere, a magyar könnyűzenei élet egyik legmeghatározóbb alakja. Jelentős zeneművei: *Kőműves Kelemen; István, a király; Attila – Isten kardja; Veled, Uram!*

⁹ S. Nagy István (1934–2015) eMeRTon-díjas dalszövegíró, Magyarország egyik legtermékenyebb slágergyáros, előadóművész. Dalait énekelte mások mellett Aradszky László, Csongrádi Kata (S. Nagy felesége), az Edda, a Hungaria, Koncz Zsuzsa, Koós János, Korda György, Kovács Kati, Máté Péter, a Metro, a Neoton, az Omega, a Piramis, Szécsi Pál, Zalatnay Sarolta és Zorán.

¹⁰ Az 1957-ben családi zenekarként alakult Illés a legsikeresebb magyar beatzenekar, ők írtak először magyar nyelven beatszámokat 1965-ben. A Szörényi Levente–Bródy János szerzőpárost a magyar Lennon–McCartney-duónak is nevezték. 1973-as feloszlásuk után 1974 és 1984 között Szörényi és Bródy a Fonográf együttesben zenélt, 1983-ban pedig ők írták az *István, a király* című rockoperát.

¹¹ Huszár Erika (1948–2010) Magay Klementinán kívül írt dalszövegeket Aradszky Lászlónak, Bódy Magdinak, Fenyvesi Gabinának, a Generálnak, Harangozó Terinek, a Juventas együttesnek, Karda Beátának, Késmárky Marikának, Koncz Zsuzsának, Koós Jánosnak, Kovács Katinak, az M7 együttesnek, a Non-Stop zenekarnak, a P. Mobilnak, Poór Péternek, Szécsi Pálnak, a Tolcsvay-triónak, Toldy Máriának, Vincze Viktóriának és Zalatnay Saroltának. 1974-ben férjhez ment Várszegi Gáborhoz, a Gemini együttes vezetőjéhez, így a Gemininek is írt jó néhány dalszöveget.

nyereményéért. Anyukámnak sikerült megtalálnia, így végül visszaadhattuk a jól megérdemelt jussát. Amikor feljött hozzánk, szó szót követett, és arra jutottunk, hogy nekem sem ártana egy profi zenekar, akikkel felléphetnék. Így jutottunk el az Atlas¹² együttesig, akik tárt karokkal fogadtak. Ugyanígy Szalkai Sándor¹³ filmrendező szakos hallgató is látott bennem fantáziát, akit egyébként szintén Huszár Erikán keresztül ismertem meg, és udvarolt is nekem. Ahhoz azonban, hogy a könnyűzenei pályán segíteni tudja az előmeneteletem, nyilván kellett az is, hogy legyen egyfajta kisugárzásom, nem lehetett elegendő, hogy szimpatikus voltam neki. Így aztán elintézte, hogy pár újságban a címlapra kerüljek, és még néhány táncdalt is írt nekem.

Csatári Bence:

Sőt, ha jól tudom, az ő neve szerepel a nagy port kavart és politikailag megkérdőjelezhető jelentőségű 1967-es pol-beat fesztiválra önnök és az Atlasnak írt *Kettő, egy, fél* című dal szövegírójaként, amelynek zenéjét Flamm Ferenc,¹⁴ az Atlas énekese szerezte.

Magay Klementina:

Valóban ez a helyzet, ez az a dal, ami egy vietnámi lány és egy magyar fiú szerelméről és az ottani háború miatti búcsúzkodásáról szól, és második helyezést ért el a fesztiválon. Máté Péter¹⁵ lett az első, a *Sakktábla lett a világ* című dalával. Ezen a fesztiválon játszotta az Atlantis¹⁶ a *Ki ölte meg Kennedyt?* című számot Neményi Béla¹⁷ – maradjunk annyiban, zeneileg nem éppen tökéletes – interpretálásában. De ezen a megmozduláson lett ismertté Vámos Miklós¹⁸ zenekara, a Gerilla és Dinnyés József¹⁹ is.

Csatári Bence:

A pol-beat fesztiválon elért eredményük és az itt, a Demokratikus Ifjúsági Világszövetségtől²⁰ kapott különdíj jogosította fel önöket arra, hogy hamarosan részt vegyenek a Szocsiban tartott zenei fesztiválon. Erről milyen emlékei vannak?

Magay Klementina:

---

¹² Az Atlas beatzenekar a hatvanas évek elejétől volt jelen a hazai populáris zenei szcénában, a jellegzetes soulzenét ők játszották először Magyarországon. 1967-ben szerepeltek a pol-beat fesztiválon. Legismertebb számaik: *Töröld le a könnyeidet, Segítség, A kutya, Szombat éjjel, Jöjj ide hozzám*. Több kislemezük is megjelent.

¹³ Szalkai Sándor (1934–1996) rendezte 1965-ben a *Ki mit tud?*-ot, 1980-ban a *Kojak Magyarországon* című krimivígjátékot, ezenkívül számos dokumentumfilm fűződik a nevéhez.

¹⁴ Flamm Ferenc (1946) az Atlas énekese volt, majd Svédországba disszidált.

¹⁵ Máté Péter (1947–1984) énekes, zeneszerző, zongorista és hangszerelő. Közel 150 dal szerzője és előadója. Leghíresebb slágere, ami nemzetközi siker lett Sylvie Vartan feldolgozásában, az *Elmegyek* című szám volt.

¹⁶ Az Atlantis együttest Sankó László alapította 1963-ban, innen eredeti nevük, a Sankó, majd Devilsre váltottak, de ezt az ORI kérésére meg kellett változtatniuk, így lettek Atlantis. Számos kislemezük jelent meg, kísérték Bakacsi Bélán kívül Zalatnay Saroltát, Horváth Vilmost, Bencze Mártát és Dékány Saroltát is. A zenekarban gitározott egy ideig Radics Béla, a „gitárkirály”.

¹⁷ Neményi Béla (1943) a Sankó és az Atlantis együttesek frontembere. A beatkorszak korai időszakának egyik legfontosabb zenekaraként felléptek mások mellett a legendás balatonföldvári huligántalálkozón 1963-ban, és 1965. január 12-én ők rögzítettek Magyarországon először beat-kislemezt.

¹⁸ Vámos Miklós (1950) József Attila- és KISZ-díjas író, játszott a Gerilla nevű pol-beat együttesben is.

¹⁹ Dinnyés József (1948) zeneszerző, előadóművész, „daltulajdonos”, énekes, gitáros.

²⁰ A Demokratikus Ifjúsági Világszövetség (DIVSZ) az ENSZ által is elismert nem politikai jellegű baloldali ifjúsági szervezet. A II. világháború után alakult, mint az Ifjúkommunisták Szövetségének jogutódja, de a hidegháború alatt csaknem minden nyugati szervezet kilépett belőle a szovjet befolyás miatt. A rendszerváltáskor rövid időre válságba került, de jelenleg ismét aktív szervezet. A DIVSZ székhelye Budapesten található. Legismertebb rendezvényük a rendszeresen megrendezett Világifjúsági Találkozó (VIT).

Itt már nem volt megkötés, hogy pol-beates dalokat adjunk elő, csak a színvonal számított. Máté Péterrel voltunk kint, én kaptam a legfiatalabb előadónak járó különdíjat. A fesztivál különben nem korlátozódott Szocaira, innen turnéra indultunk, eljutottunk Moszkvába is, ahol megnéztük a Bolsoj Theatre balettegyüttesének előadásában a *Hattyúk tavát*. Ezt, amíg élek nem felejttem el, annyira kiváló volt az előadás. Mi is felléptünk egy moszkvai kultúrházban, a fesztivál nyitóestjén pedig barátságot kötöttem Jurij Gagarinnal.²¹

Csatári Bence:

Az 1968-as, szófiai Világ Ifjúsági Találkozón (VIT)²² ugyancsak énekelt.

Magay Klementina:

Sajnos az ott tartózkodásom alatt végig betegeskedtem, valószínűleg az ezt megelőző oltások miatt, így alig vettem részt a rendezvényeken, de az *Almát eszemet* – ami akkoriban itthon nem volt még nagy sláger – ott is előadtam az Atlas kíséretében. Ezenkívül a többi velük közös számot is eljátszottuk, igyekeztünk gyors tempójú dalokat választani, mert a közönség arra volt leginkább vevő. Az utcákon és a tereken voltak a koncertek, a hangfalakat pedig oszlopokra erősítették fel a szervezők. Amikor elkezdtünk játszani, rögtön nagy tömegek gyűltek össze, rendkívül népszerűek voltunk, hiszen a keleti blokkban a magyar könnyűzenészeknek nagy respektjük volt. A fellépéseket átvészelttem valahogy betegen is, amikor pedig nem kellett szerepelnem, az egyébként magas színvonalú és teljes ellátást nyújtó szállodában lábadoztam.

Csatári Bence:

Az Atlással egyébként a legendás Gerlóczy utcai klubjukban is énekelt?

Magay Klementina:

Akkor én már nem voltam velük, ezt megelőzően ők a Magyar Nemzeti Bank egyik székházának kultúrtermében próbáltak a Vörösmarty tér sarkán, én is odajártam hozzájuk gyakorolni, majd valamivel később, immár fiatal felnőttként úgyszintén ott próbáltam az Atlással.

Csatári Bence:

Milyen számokat játszottak ekkoriban?

Magay Klementina:

Az angol nótákat, amelyek a Luxembourg Rádióban²³ és a Szabad Európán²⁴ mentek, igyekeztünk minél jobban „leszedni” a hangszalagokra rögzített felvételek segítségével, de

---

²¹ Jurij Gagarin (1934–1968) szovjet-orosz űrhajós, az első ember a világűrben, a Vosztok-1 űrhajóval indult 1961. április 12-én, Bajkonurból. Gagarin később nem hajtott végre több űrrepülést. 1968-ban halt meg egy repülőgép-balesetben.

²² A Világ Ifjúsági Találkozó a Demokratikus Ifjúsági Világszövetség által szervezett baloldali ifjúsági rendezvény. Először 1947-ben rendezték meg Prágában, és rögtön a másodikat Budapesten tartották 1949-ben. Nem kizárólag szocialista országokban voltak VIT-ek a hidegháború idején sem, bár kétségtelenül baloldali kötődésű vagy ahhoz közeli városok adtak még otthont a VIT-nek a Vasfüggönytől nyugatra, mint 1959-ben Bécs, 1962-ben pedig Helsinki. Az eddigi utolsó VIT-et Szociban tartották, 2017-ben.

²³ A Radio Luxembourg 1933-ban jött létre, és az ötvenes-hatvanas-hetvenes években elvitathatatlan a szerepe a hazai populáris kultúrára gyakorolt hatásában, ugyanis számos zenész a Szabad Európa Rádióon kívül innen vette át az éppen futó nyugati slágereket.

²⁴ A Szabad Európa Rádiót az Egyesült Államok kormánya hozta létre a hidegháború kezdetén azzal a céllal, hogy híreket és információkat sugározzon Kelet-Európába, Közép-Ázsiába és a Közel-Keletre, azokba az országokba, ahol „a kormányzatok betiltották vagy akadályozták az információk szabad áramlását”. A magyar adások 1950 augusztusában kezdődtek és 1993. október 31-ig tartottak.

mivel akkor még senki nem beszélt közülünk angolul, fonetikusán írtuk ki magunknak a szövegeket. Szörnyen hangozhatott, mert amikor angolok hallottak minket, azt mondták, milyen érdekes, hogy a magyar nyelv ennyire hasonlít az övékre.

A magyar számok közül említésre méltó a pol-beates dal mellett a *Zsákutca*, amit úgyszintén Huszár Erika írt, ahogy az *Auschwitzi balladát* is, ami egy többoktávós, nagyon nehéz technikájú dal volt, és amelyet falzett hangon énekeltem. Úgy nyolc-tíz dalunk lehetett akkoriban. Igazi rajongótábor alakult ki körülöttünk a nemzet bankos, valamint a Keleti pályaudvarnál lévő helyszíneken is. De akkor még nem volt stabil klubja az Atlas zenekarnak. Aztán szépen lassan kinőttem ezt a szerepkört és elkezdtem a szólóénekesi pályámat, amiért a fiúk nehezteltek rám. Azt mondták, ugródeszékának használtam a zenekart.

Csatári Bence:

Az Atlason kívül azért játszott másokkal is.

Magay Klementina:

Az Echo együttessel kifejezetten sokat léptem fel, vidéken és a Vár Klubban egyaránt, de náluk sem voltam hivatalosan tag. Ez volt az az időszak, amikor férjhez mentem Bene Győzőhöz,²⁵ a *Ki mit tud?*²⁶ egyik győzteséhez, akitől aztán elváltam, és később nem is kötöttem újabb házasságot. Az ő tanúja Varannai István²⁷ volt, az Echo együttes frontembere, az enyém pedig Mikes Éva.²⁸

Csatári Bence:

Ekkor már nyilvánvalóan ORI²⁹-vizsgát is kellett tennie, hogy hivatalosan is profi énekes lehessen.

Magay Klementina:

Persze, e nélkül nem lehetett boldogulni, sőt, el sem lehetett indulni a könnyűzenei pályán. Az Országos Rendező Iroda, vagyis az ORI előírta, hogy meghatározott vizsgakörülmények között kell bemutatni a jelölteknek a produkcióikat. Akkor az ORI székháza még a Semmelweis utca 1. szám alatt volt az V. kerületben, és éppen onnan indultunk ORI-turnéra a Schöck-zenekarral úgy, hogy nekem még állandó ORI-engedélyem sem volt, de éppen akkor kellett bemennem vizsgázni. Mondtam is Schöck Ottónak,³⁰ hogy zongorával gyorsan kísérsen le, mert különben nem mehetek velük játszani. Nem is tartott

---

²⁵ Bene Győző az 1968-as *Ki mit tud?* ének kategóriájában nyerte el az első helyezést a *Jaj, de jó a habos sütemény* című szám dzsesszes feldolgozásával. Később külföldön vendéglátózott.

²⁶ Az 1962-ben indult *Ki mit tud?* a Magyar Televízió tehetségkutató versenye volt, amelynek általában a Világ Ifjúsági Találkozóra (VIT) való kijutás volt a fődíja. Nemcsak könnyű- és komolyzenei kategóriákban, hanem versmondásban, néptáncban és egyéb művészeti ágakban is lehetett indulni. A sorozatnak 1996-ban lett vége, akkor rendezték a tizedik *Ki mit tud?*-ot.

²⁷ Varannai István az 1960-as évek egyik sztárzenekarának, az Echo együttesnek az énekeseként vált ismertté. Legnagyobb slágerük a *Gondolj majd rám!*, ami tévesen *Gondolsz-e majd rám?* címmel ment át a köztudatba.

²⁸ Mikes Éva (1938–1986) táncdalénekesnő, gyakran énekelte magyarul Édith Piaf-slágereket is. Az 1970-es évek elején felhagyott az énekléssel, férjhez ment az Express együttes dobosához.

²⁹ Az Országos Rendező Iroda (ORI) 1958 és 1991 között működött belföldi koncertszervező monopolcég volt, az Állami Hangverseny és Műsorigazgatóság jogutódjaként. Lakatos Éva, Keszler Pál, Bulányi László, Bali György és Gál Iván igazgatóként, majd a rendszerváltáskor Gödöllői Lajos kormánybiztosként állt az élén. Mint cenzurális intézmény, kiadta a működési engedélyeket, amennyiben az ORI-vizsgákon megfelelték a művészek, illetve megállapította a fellépti díjukat. A zenészeket tudásuk alapján A, B, C és D kategóriákba sorolta, amely együttel meghatározta a fizetésüket is. A koncerteket egyrészt az ORI szervezte a vele szerződésben álló zenészeknek, másrészt a muzikusok által leköttött koncerteket előzetesen jóvá kellett hagynia.

³⁰ Schöck Ottó (1946–1999) 1963-tól 1970 májusáig a Metro együttes billentyűse volt. Később megalapította a Schöck-együttest, és írt dalokat mások mellett Koncz Zsuzsának, Korda Györgynek, Szécsi Pálnak, Szűcs Judithnak, Zalatnay Saroltának és Zoránnak.

semmeddig, felmentem a színpadra, elénekeltem a *Nevető almákat*, és végeztünk is. Olyan volt, mint egy fellépés, de mondhatjuk a turnénk főpróbájának is. Igazából ez egy formalitás volt csak. Egyébként kiskorúként is kaptam korengedményes ORI működési engedélyt, de ahhoz nem kellett még levizsgáznom.

Csatári Bence:

Voltak más zenekarok is, amelyekkel énekelt?

Magay Klementina:

A Metro³¹ együttesel ORI-műsorban szerepeltem, Dévényi Tibor³² volt a konferanszié, mi pedig Mezei Anikóval³³ felváltva álltunk a mikrofon mögött. Alkalomszerűen felléptem az Omegával³⁴ is – ők kísérik a kislemezemen a *Nevető almák* című legnagyobb slágeremet is, amit mindenki csak *Almát eszemként* ismer. Ők igazi sztárok voltak, néha rajongóként is elmentem a Károlyi Mihály utcai klubjukba. Akkor még Wittek Mari³⁵ énekelt náluk, és óriási örület alakult ki körülöttük. Aztán másokkal is felléptem időnként, mint a Pannónia³⁶ és a Scampolo³⁷ együttes.

Csatári Bence:

Annyit beszélgettünk a híres-neves *Almát eszem* kezdetű dalról, hogy ideje tisztáznunk, hogy is keletkezett, és mitől lett ekkora sláger?

Magay Klementina:

---

³¹ A Metro a hatvanas évek egyik legjelentősebb magyar beategyüttese, elődje, a Zenith 1960-ban alakult Sztevanovity Zorán vezetésével. Első lemezük 1969-ben jelent meg, *Metro* címmel. Olyan slágerek hallhatók rajta, mint a *Citromízű banán*, a *Mária volt* és az *Ülök egy rózsaszínű kádban*. 1970-ben ők adták ki az első magyar koncertalbumot, *Egy este a Metro Klubban* címmel. A Metro együttes leghíresebb klubja a Dohány és a Síp utca sarkán állt, előtte viszont az V. kerületi Irányi utcában is játszottak, ezt nevezték Hordónak, ezenkívül volt Metro Klub a szintén belvárosi Petőfi Sándor utcában és a Rákóczi út 66. szám alatt is.

³² Dévényi Tibor (1947) rádiós, televíziós műsorvezető, lemezlovas, de az ORI is sokszor alkalmazta műsorvezetőként. A Magyar Televízió számára készített *Három kívánság* című műsorsorozatával lett országos híró.

³³ Mezei Anikó énekelt egyebek mellett a *Többé ne telefonálj!* című számot, amivel az 1966-os táncdalversenyen tűnt fel az Illés kíséretében (később ezt a dalt Kovács Kati is énekelte). Később Olaszországba költözött, de fellépett német nyelvű televíziós műsorokban is Veronika Berger néven, többek között a Beatles *Something* című számát énekelte. Jelenleg zumbát oktat.

³⁴ Az Omega a legrégebbi, ma is működő rockegyüttes Magyarországon. 1962-ben alakult a Budapesti Műszaki Egyetem hallgatóiból. Ők álltak legközelebb a nemzetközi világsztár státuszhoz a magyar zenekarok közül és ők adták ki Magyarországon először kihajtható borítójú nagylemezt, valamint CD-t, DVD-t, és ők alkalmazták először koncertjeiken lézert és füstgépet, valamint óriás kivetítőt. Négyyszer töltötték meg a Népstadiont, ebből háromszor önállóan. A zenekar tagjait Kossuth- és Liszt Ferenc-díjjal tüntették ki.

³⁵ Wittek Mária (1947) 1964 és 1968 júniusa között az Omega együttes énekesnője volt, de számtalan más zenekarral is fellépett, a teljesség igénye nélkül: Atlas, Atlantis, Bergendy, Corvina, Dogs, Hungaria, Illés, Juventus, Liversing, Metro, Mogyorósi-trió, Old Boys, Scampolo, Sirius. Az 1966-os táncdalversenyen a *Hova szalad a nyár* című dallal nem jutott döntőbe, de 1967-ben is indult a *Keresek egy fiút* című dallal. 1968 júniusában a Nashville Teensszel énekelt. 1971-től saját zenekara volt, de gyermeke születése után elhagyta a pályát.

³⁶ Pannónia néven több zenekar is létezett. Az egyik Miskolcon működött és vendéglátós muzsikát játszott. Ebben a zenekarban rövid ideig Vikidál Gyula is énekelt a hetvenes évek elején. Ezenkívül létezett egy Pannónia a legendás Mogyorósi László gitáros vezetésével. Magay Klementina azonban nem ezekkel az együttesekkel, hanem a budapesti, egykoron Radics Bélát is soraiban tudó Pannónia együttesel lépett fel.

³⁷ A Scampolo az első magyar amatőr beatzenekar, amely rock and rollt játszott. 1961-ben alapították a Földmunkagép Vállalatnál dolgozó fiatalok. Leggyakrabban a Vigyázó Ferenc utcai kultúrteremben léptek fel. 1962-ben Komár László, Faragó „Judy” István, Atkári Lajos, Tihanyi Gyula és Varga Tibor alkották az együttest. Ekkoriban főként Elvis Presley, a Shadows, és Carl Perkins számait adták elő.

Huszár Erika írta a szövegét, aki kellően rámenős volt. Megtudta Payer András³⁸ címét, és megkérte, írjon rá zenét. Egyszerűen becsöngetett hozzá teljesen ismeretlenül, és nekiszegezte a kérdést. Sikertült is rábeszélne, így megszületett a dal. Erika ragaszkodott hozzá, hogy én énekeljem el, és ezt is sikerült keresztülvinnie, így a rádióban az Atlással, az MHV-ban pedig az Omegával vettük fel. Utóbbit azért lépte meg az MHV, mert Kóborék akkor már nagy sztárok voltak, és úgy gondolták, hogy a nevükkel könnyebb lesz eladni a kislemezt, és természetesen a szerzőknek is ez volt az érdeke. Az elején még senki nem gondolta volna, hogy ennyire ütős sláger lesz, sőt, amikor elkezdték hánnikon játszani, még akkor sem figyeltünk fel erre. Aztán egyszer csak berobbant, és onnantól kezdve nem volt megállás, a rádió egyre-másra játszotta.

Csatári Bence:

Úgy látszik, az igazán nagy slágereknek megvan a maguk természetrajza.

Magay Klementina:

Tényleg nem tudtuk, hogy ez ennyire szerencsésen fog elsülni, a Magyar Rádióban sem számítottak ekkora sikerre, sőt még azt is hozzátehetem, hogy nekem az eredeti, a rádióban készült felvétel nem is annyira tetszik, mint a kislemez-változat. Eltelt némi idő a két felvétel között, és közben kicsit változott, érettebb lett a hangom. A televíziós felvétel pedig még később készült, egy építőtáborban, ahol imitáltam az almaszedést, miközben tátogtam a dal szövegét. A rendező nem nagyon utasított, szabadon csinálhattam az almafák között, amit úgy éreztem, jól mutat, mindössze annyi instrukciót kaptam, hogy a nóta egy pontján az egyik ládából a másikba öntsem át az almákat. A tévéfelvétel napján hajnalban kellett kelni, ami nekem nem ment soha, de muszáj volt ez egyszer kivételt tennem.

Csatári Bence:

Ön nemcsak ORI-műsorokban lépett fel, hanem úgynevezett hánnikon is részt vett. Ez a szó mára kicsit dehonesztálóan is hathat, pedig nagy művészekkel igazán színvonalas produkciók is születtek akkoriban. Kikkel lépett fel, és milyen élmények érték eközben?

Magay Klementina:

Mások mellett Korda Györggyel,³⁹ Koós Jánossal,⁴⁰ Hofi Gézával⁴¹ adtunk igazán minőségi műsorokat, Orosz András szervezésében. Hofi Géza telente nem volt hajlandó Budapesttől ötven kilométernél messzebbre utazni, így vele ezt úgy oldottuk meg, hogy párban voltunk és váltottuk egymást. Én adtam a műsor első felét, ő a másodikat. Nekem vissza kellett érnem a fővárosba este tízre, mert kezdődött az éjszakai lokálokban a fellépésem, ő meg alig ért oda az adott faluba, én indultam is a Trabantommal visszafelé. Hatalmas sikereink voltak telt házak előtt.

---

³⁸ Payer András (1941–2011) „Öcsi” eMeRTon-díjas zeneszerző, énekes, leghíresebb dala a *Gedeon bácsi*. S. Nagy Istvánnal együtt az 1963-as televíziós szilveszteri műsorban tűntek fel. A beatzenekarok előretöréséig az egyik legnépszerűbb szerző-előadó. A hatvanas évek végétől saját maga adta elő műveit.

³⁹ Korda György (1939) a magyar tánczene egyik legismertebb és a legrégebben a színpadon lévő előadóművésze, számos sláger előadója. 1967-ben a *Bocsánat, hogyha kérdem* című dalával előadói díjat nyert a táncdalfesztiválon. Emellett televíziós pókerközvetítőként is sikeres.

⁴⁰ Koós János (1937–2019) komolyzenei képzettségű táncdalénekes, előadóművész, humorista, színész. Legnagyobb slágerei: *Kislány a zongoránál*, *Sír a telefonon*, *Annyi ember él a Földön*, *Kapitány*, *Nem vagyok teljesen örült*. Előadói, illetve első díjakat nyert az 1966-os, az 1968-as és az 1969-es táncdalfesztiválokon.

⁴¹ Hofi Géza (1936–2002) Kossuth-díjas és kétszeres Jászai Mari-díjas humorista, előadóművész, színművész, érdemes és kiváló művész, a Halhatatlanok Társulatának örökös tagja, a magyar kabaré történetének egyik leghíresebb és legtöbbet emlegetett alakja, aki önálló produkcióival egyéni stílust teremtett. Ő volt a „szelep”, és a „nép hangja”, aki rendszerkritikus hangot ütött meg, közismert volt Kádár-paródiája is.

Csatári Bence:

Halmy Gábor és Szikora Jenő⁴² önnek is szerveztek fellépéseket?

Magay Klementina:

Először Halmy Gábor vitt hahnizni, ő nagyvonalú szervező volt. Egy vicces történet is fűződik hozzá. Az egyik alkalommal két autóval mentünk vidékre, és mi az elsőben ültünk, az ő Opeljében. A második kocsi tőlünk kicsit leszakadva követett minket, Halmy Gábor pedig gondolt egyet, megállt, kiszállt, kivett az autóból egy üveg pezsgőt, amit letett az út közepére egy szalvétával és poharakkal, majd továbbhajtott. Mindenki nevetett, miközben társaink a második autóban felvették a zsákmányt és jóízűen elfogyasztották. Akkor ezt még meg lehetett csinálni, mert nem volt nagy forgalom. Jót derültünk ezen a vagányságon.

Szikora Jenő nagyon tehetséges énekes is volt, és csak azért hagyott fel az énekléssel, mert túl sok lett volna neki egyszerre hahnikat szervezni és fellépni. Az is előfordult, hogy egyszerre huszonöt embert koordinált zseniálisan, ami nem kevés egyeztetést igényelt, és persze benne volt az időbeli csúszás veszélye is. Az volt a koncepciója, hogy egy kiemelkedően nagy sztár köré építette fel a produkciót, a mi esetünkben többször Kabos Lászlót⁴³ vitte körbe minden előadáson, mellette pedig voltak táncdalénekesek, konferansziék, prózai előadók is. Kabos Laci volt az egyetlen, aki egy este akár négy-öt helyen is fellépett, a többiek mind egy adott helyen adtak csak elő, és várták a sztárt, aki autóval rohant körbe a környék kultúrházain. Szikora Jenő sokszor annyira sok művésszel dolgozott, hogy a nap végén, amikor a gázsiosztásra került a sor, nem mindenkinek jutott eszébe elsőre a neve. Emiatt egy alkalommal az egyik művésznőnek, akinek olyan ruhája volt, hogy kilátszott belőle a háta, azt találta mondani, hogy csupaszhat, amikor a hivatalos papírok aláírására hívta magához. Máskor meg Fábián Jancsi zongoristánkat elnevezte testalkata okán duzzadt lapockának. Mindezt nagyon szellemesen és kedvesen csinálta, nem volt benne semmi sértő, jót kacagtunk ezeken az ad hoc beceneveken.

Csatári Bence:

A hahnikon is a szabott ORI-gázsit adták, igaz?

Magay Klementina:

Nem lehetett másként eljárni, senki nem kaphatott többet, mint amennyit az állami monopol koncertszervező cég megállapított. Íratlan szabály volt az is, hogy a húzónéven kívül mindenkinek a gázsijából levontak öt-tíz százalék közvetítői jutalékot, amin senki nem akadt fenn, mert jól tudtuk, hogy nekik rengeteg idejük, energiájuk és a telefonálással még pénzük is elment a szervezésre.

---

⁴² Az R-GO-t vezető Szikora Róbert édesapját, a szintén hivatásos zenész és a Kádár-rendszerben koncertszervezésre szakosodott Szikora Jenőt (1930–2003) nyolc hónapra tiltotta el a színpadtól az ORI 1975-ben tiltott koncertszervezésért, mert esetében bebizonyosodott a menedzselés – szocialista tevékenységektől idegen – vádjá. Egy Kulturális Minisztériumban keletkezett levél úgy állította be őt, mint aki pusztán a szervezésért, munka nélkül szerezte a pénzt, mert nem lépett fel. Ennek alátámasztására hozta a tárca a csanádpalotai Kelemen László Művelődési Ház, a környei művelődési ház, a mezőkovácsházi és orosházi járási hivatal és a szentesi városi tanács művelődésügyi osztályának igazolásait. A menedzseltek között szerepelt Máté Péter és Ambrus Kyri, akik vallomásaikkal szintén megerősítették a fenti tényeket. Szikora egyébként a hatalom szemében visszaesőnek számított, mert az 5714/1971. számú művelődésügyi minisztériumi iratra hivatkozva megemlítette a tárca szakembere, hogy már volt eltiltása ilyen jellegű tevékenységért.

⁴³ Kabos László (1923–2004) Jászai Mari-díjas színész, komikus, érdemes művész. A Kádár-rendszer egyik emblemikus parodistája, aki rengeteget hahnizott, emellett rádiós és televíziós szerepléseket is vállalt, valamint a szilveszteri műsorokban is játszott. Legemlékezetesebb filmes alakítását két Hintsch György-vígjátékban, az 1968-as *A veréb is madárban* és az 1973-as *Hét tonna dollárban* nyújtotta.

Csatári Bence:

A Kádár-rendszer viszont nem engedélyezte a menedzselést, ezért Szikora Jenő működési engedélyét például fel is függesztették.

Magay Klementina:

Persze, de azért nem kellett véglegesen felfüggesztenie a tevékenységét, folytathatta tovább az előadások szervezését. Ő egyébként mindig nagyon becsületesen járt el, csak a rendszer volt olyan, hogy rossz szemmel nézte az efféle cselekedeteket, de azért végül mégis hagyták kibontakozni. Halmy Gábor például a balatonfüredi Marina Szálló lokáljába is szervezett műsorokat, ekkortól lett ez a hely a Balaton Moulin Rouge-a. Aztán néhány év kihagyás után Bogár Richárd⁴⁴ vette át tőle a stafétabotot.

Csatári Bence:

Adódik a kérdés, hogy ön, mint a feltörekvő új énekes-nemzedék tagja hogy jött ki a régebbi generációk „nagy öregjeivel”? Gondolok itt Ákos Stefire,⁴⁵ Hollós Ilonára,⁴⁶ Kovács Erzsire⁴⁷ vagy a Záray–Vámosi házaspárra.⁴⁸

Magay Klementina:

Hollós Ilonával és Ákos Stefivel nem léptem fel soha, nem volt közöttünk személyes ismeretség. Záray Mártával és Vámosi Jánossal felleptem és befogadtak, velük nem volt semmiféle probléma. Amikor a pályám kezdődött, ők éppen háttérbe voltak szorítva, később persze nagyon nagy sztárok lettek. A pályám elején Kovács Erzsike éppen Németországban dolgozott, később aztán turnéztunk együtt Nyíregyháza környékén, pont akkor, amikor ő visszajött Magyarországra.

Csatári Bence:

Azokkal, akikkel nagyjából együtt indult a pályája, szintén jó viszonyt ápolt?

Magay Klementina:

Korda Gyuri igazi úriember volt, sokan mondják, hogy az egyetlen úriember a társaságunkban. Ő soha senkiről semmi rosszat nem mondott. Amikor Futár András⁴⁹ szervezésében a vidéki színházakat jártuk egy monstre műsorral, mindig az volt az első dolga, hogy beszaladt a helyi ABC-be, és bevásárolt felvágottból, savanyúságból, péksüteményből és bedobta a közösbe, hadd egyenek a kolleginák, kollegák. Hihetetlen egyéniség, csodaszép

---

⁴⁴ Bogár Richárd (1924–1986) Liszt Ferenc-díjas, érdemes művész táncos, koreográfus, Feleki Kamill magániskolájában tanulta a szteppet, a színpadi táncot és az akrobatikát. Pályája elején revükben és varietékben lépett fel, 1956-tól operettek koreografált. A Tarka Színpadon annak megalakulásától tánckarvezető volt, ezután a Petőfi Színház musicaljeinek koreográfiáit készítette el. Ezt követően külföldön táncolt, hazatérése után pedig haláláig az Operettszínház tánckarának vezetője és koreográfusa volt.

⁴⁵ Ákos Stefi (1919–2005) Holéczy Ákos dzsesszzenész felesége, az ő keresztnevét vette fel művésznévként. Már a negyvenes évek elején elindult táncdalénekesi karrierje. A hatvanas években a beatgeneráció feltűnésével visszavonult, és több évtizedig tanította a feltörekvő nemzedékek énekeseit, mások mellett Cserháti Zsuzsát és Vikidál Gyulát.

⁴⁶ Hollós Ilona (1920–1993) karrierje a negyvenes években kezdődött, de táncdalénekesként a sikersorozata a hatvanas évek végétől megszakadt. A Magyar Rádió befolyásos zeneszerzőjének, Bágya Andrásnak az első felesége volt.

⁴⁷ Kovács Erzsike (1928–2014) az ötvenes-hatvanas évek fordulóján a legnépszerűbb táncdalénekesnő.

⁴⁸ Záray Márta (1926–2001) eMeRTon-díjas énekesnő. A magyar tánczene egyik jelentős alakja volt, akárcsak férje, Vámosi János (1925–1997), aki vele együtt kapta ezt a kitüntetést.

⁴⁹ Futár András írt dalszövegeket mások mellett Dékány Saroltának, a Kék Csillagnak, a Neotonnak, a Syriusnak és a Wastapsnak is.

hanggal. Koós János is nagyon tehetséges volt, de neki egy kicsit csipkelődős volt a stílusa, sokat ugratta Kordát és Aradszky Lacit.⁵⁰ Engem nagyon kedvelt, különben nem is vitt volna ki magával két és fél hónapra a Szovjetunióba Harangozó Terivel⁵¹ és Angyal Jánossal,⁵² illetve az Express együttessel.⁵³ Aradszky Laci is mindig kedves volt, és akkor, amikor neki beindult a szekér a Szenes Iván⁵⁴ által írt *Nem csak a húszéveseké a világ* című slágerrel, nekem is kezdett bejönni az *Almát eszem*. Aradszky volt az, aki mindig nógatott, hogy telefonáljak már be a Magyar Hanglemezgyártó Vállalatba,⁵⁵ hogy nyomják nagyobb példányszámban a lemezt, mert iszonyú sokan érdeklődnek iránta.

Csatári Bence:

Az volt a helyzet, mint számos más előadó esetében, hogy egy adott szintig támogatták a megjelenést, aztán bizonyos példányszámnál befagyasztották a kiadást?

Magay Klementina:

Pontosan, legalább nyolcvanezer példány elfogyott ebből a kislemezből, ha nem több, és ezen a ponton nem adtak ki belőle többet. Iszonyú idegesítő és bosszantó volt, pedig ha valami, akkor ez a szám elérte volna az aranylemezhez szükséges százezres álomhatárt. De nem így történt, és ennek számtalan oka lehet. Ebből is látszik, hogy nem voltam az MHV kegyeltje, megtűrték, időnként kiadtak velem egy-egy kislemezt, de nem lehetett szó a slágereknek járó reklámról, de még az ehhez mért gyártásról sem, a nagylemezről végképp nem is beszélve. Erdős Péter⁵⁶ sem igen szívelt engem, amiben szerepe lehetett a származásomnak és az egyéni szimpátia hiányának egyaránt, de akár annak is, hogy egy pártpotentát egyszer kijelentette, hogy elvágja a karrieremet.

Csatári Bence:

Ez a kijelentés hogy esett meg?

Magay Klementina:

---

⁵⁰ Aradszky László (1935–2017) táncdalénekes, a hatvanas évek egyik legnépszerűbb előadója. 1966-ban megnyerte a Magyar Rádió *Made in Hungary* című versenyét az *Isten véled édes Piroskám* című dallal.

Kislemezre rögzítve ez a szám lett a magyar hanglemezgyártás történetének első aranylemeze.

⁵¹ Harangozó Teri (1943–2015) az 1965-ös táncdalfesztiválon feltűnt táncdalénekesnő. Egyes források szerint az ő nevéhez fűződik az első magyar aranylemez a *Minden ember boldog akar lenni* című számot tartalmazó kislemezzel. Állandó szereplője volt a táncdalfesztiváloknak, 1968-ban és 1969-ben 2. helyezést ért el a *Sose fájjon a fejed!* és a *Szeretném bejárni a Földet* című dalokkal. Legnagyobb slágere a *Mindenkinek van egy álma*, amelyet az 1968-as *Made in Hungary* bemutatón adott elő.

⁵² Angyal János (1941–2003) humorista, újságíró, Első sikerét parodistaként az 1962-es *Ki mit tud?*-on aratta. Utánzóképesége által számtalan magyar színész és politikus hangján volt képes megszólalni. Humoros írásai a *Ludas Matyiban*, a *Pesti Riportban* és az *Új Magyarországnak* jelentek meg.

⁵³ Az Express együttes 1962-ben alakult, ebben az évben XIII. kerületi Dixieland Band néven léptek fel a *Ki mit tud?*-on. Többször nyertek díjat könnyűzenei bemutató versenyeken, de a táncdalfesztiválok kísérezenekeként is játszottak. Kísérték mások mellett Hofi Gézát, Kovács Katit, Koós Jánost és Korda Györgyöt.

⁵⁴ Szenes Iván (1924–2010) eMeRTon-díjas dalszövegíró, dramaturg, zeneszerző, érdemes művész, Magyarország legtöbbet játszott szerzője.

⁵⁵ A Magyar Hanglemezgyártó Vállalatot, közismert rövidítésű nevén az MHV-t a 206/1951. sz. 1951. május 24-én kelt NT. (Népgazdasági Tanács) határozattal hozták létre, magába olvasztva több kisebb, addig magánkézben lévő lemezkiadót. A cég ezáltal monopolhelyzetbe került, ami így is maradt a pártállami időkben.

⁵⁶ Erdős Péter (1925–1990) „popcézár”, a Kádár-rendszerben a könnyűzenei élet egyik vezető cenzora. 1958 és 1959 között a Szerzői Jogvédő Hivatal Színházi Osztályát vezette, 1960 és 1966 között az ELTE jogi karán esti tagozaton folytatott tanulmányokat. 1968-tól dolgozott az MHV-nál, ahol rövidesen titkárságvezető, majd sajtóosztály-vezető lett, és bár hivatalos beosztása szerint sem a cég első, sem a második embere nem volt soha, Bors Jenő igazgató mögött a rangsorban az informális második poszton jó ideig a könnyűzenei élet tényleges irányítójaként tartották számon. Nevéhez fűződik a „fekete bárány” bandák (Beatrice, Hobo Blues Band, P. Mobil) és a punkzenekarok ellehetetlenítése iránti szándék.

Akkoriban a Béke kupolában is felléptem az éjszakai Budapesten, az Operettszínház koreográfusa rendezte a műsort. Odajött egyszer egy impresszárió, akinek nagyon tetszett a produkció. Felajánlotta, hogy elviszi Brazíliába a komplett műsort egy teljes nyári szezonra. Ez nekem nagyon tetszett, de éppen nyáron volt a táncdalfesztivál is, amelyen én is szerepeltem volna, kaptam is már egy számot. Egy nagyon befolyásos, szakmailag elismert pártállami ember hívott fel, hogy menjek énekelni a táncdalfesztiválra, mire én azt találtam mondani, hogy táncdalfesztiválon máskor is felléphetek, de Brazíliába nem biztos, hogy eljuthatok még az életben. Erre ő azt felelte, hogy ha rajta múlik, akkor soha nem fogok énekelni táncdalfesztiválon sem. Végül se az egyik, se a másik nem jött össze, nagyon szerencsétlenül alakult. De minden bizonnyal ő lehetett az, aki elvágta az utamat mindenhol, mert aztán nemhogy a táncdalfesztiválokra nem szerepelhettem, a lemezfelvételeim is megszűntek, sőt, a rádióban sem tudtam rögzíteni számokat. Hiába vittem be a Bródy Sándor utcába a nekem írt dalokat, azokat fel sem vették. Így aztán egy idő után már magam sem mentem, mert nem akartam, hogy a szerzők, akik egyébként remek számokat írtak, károsuljanak azáltal, hogy feleslegesen dolgoznak.

Csatári Bence:

Mondhatjuk, hogy ebben a pillanatban vágták el ön előtt az érvényesülés útját?

Magay Klementina:

Utólag nézve igen, bár ezt akkor nem így éreztem, hiszen rengeteg fellépésem volt, főleg persze az éjszakai revüműsorokban vagy vidéki haknikon. Úgy látszik, ezeken a területeken békén hagytak, csak az igazán zsíros falatokat vették el tőlem. A táncdalfesztiválokra sem indulhattam később, ezért van az, hogy csak az 1968-as és az 1969-es megmérettetésen vehettem részt, előbbin *A víz fölé hajolok*, utóbbin a *Te sem tudhatod előre* című számokkal, illetve 1972-ben volt egy tartalékdalom, a *Jóízű szélben*, de „természetesen” azzal sem léphettem fel a versenyen.

Csatári Bence:

Ki vagy kik döntötték el, hogy melyik előadó mit énekeljen el a táncdalfesztiválon?

Magay Klementina:

Az elsővonalbeli sztárokat a szerzők keresték meg, rájuk szabták a dalokat, amelyeket eleve úgy adtak be a műsor szerkesztőinek, illetve előzőleg a Magyar Rádió „meghallgatási bizottságának” és a szanzenbizottságnak, hogy meghatározták, kinek szánták őket. Így járt el például Dobos Attila,⁵⁷ aki eleve Mary Zsuzsinak⁵⁸ adta a nótáit, és ezzel tulajdonképpen sztárrá is tette. De az is előfordult, hogy az igazi nagy sztár vitte be a rádióba vagy a szanzenbizottsághoz az adott dalt, hogy nyomatékosítsa, azt ő szeretné énekelni. A fennmaradó dalokat a Magyar Rádióban szétosztották a többi énekes között, amiből látszik, hogy az igazán bombasztikus slágereket csak a már befutottak kaphatták meg. Ezzel együtt nem méltatlankodom, semmi keserűség nincs bennem, mert rengeteg nívós produkcióban léptem fel, a közönség pedig nagyon szeretett, és számomra ez a lényeg. Az pedig, hogy nem hívogattak rendszeresen az MHV stúdiójába, nem különösebben zavart, sőt, úgy éreztem,

---

⁵⁷ Dobos Attila (1941) táncdalénekes, zeneszerző. Írt dalokat, Aradszky Lászlónak, Harangozó Terinek, Mary Zsuzsának, Zalatnay Saroltának és Zoránnak. Első feleségével, Mary Zsuzsával 1970-ben hagyta el az országot. Főbb slágerei: *A boldogságtól ordítani tudnék*, *Se veled, se nélküled*, *Albérlet az emeleten*, *Balaton éjszakák*, *Mama*.

⁵⁸ Mary Zsuzsa (1947–2011) 1968-ban a táncdalfesztiválon megosztott első díjat kapott a *Mama* című Dobos Attila-szám elneveléséért. Miután 1970-ben Dobos Attilával elhagyta az országot, dalaikat törölték a rádió és televízió repertoárjából.

ezáltal több időm jut arra, hogy a revüs éneket kidomborítsam. Az MHV-s kislemezeim egy jó része egyébként is a már kész rádiófelvételek kiadása volt, ide tartoznak a *Made in Hungary*-n és a *Tessék választani!*-n előadott számaim.

Csatári Bence:

Azért jó néhány dalt mégis sikerült felvennie a rádióban. Ki tudna emelni ezek közül néhányat?

Magay Klementina:

Ezekkel a szerzők kerestek meg engem, ahogy az 1969-es táncdalfesztiválos dalommal is Géczy József⁵⁹ zongorista-zeneszerző. Jópofa kezdeményezés volt például a Videoton-dal, ami az UEFA-Kupában menetelő focicsapatnak⁶⁰ szólt. A Bergendy⁶¹ billentyűse és trombitása, Hajdu Sándor⁶² szerezte a zenéjét. Akkor kérték fel a klub részéről, amikor együtt haktam vele Székesfehérváron. Be is mutattuk a dalt a stadionban az egyik meccs előtt, a tömeg pedig végig harsogta velünk a számot. Mondta is nekem Hajdu Sanyi, hogy ezért érdemes volt élni.

Csatári Bence:

A rádióban működő befolyásos vezetők közül kivel volt személyes kapcsolatban?

Magay Klementina:

Faludi Rezső⁶³ zenei főosztályvezetőt egyáltalán nem ismertem, Bolba Lajossal⁶⁴ és Szentkúti Pállal⁶⁵ voltam munkakapcsolatban, de az afférom után jó ideig csak hébe-hóba játszott tőlem dalokat a rádió. Való igaz azonban, hogy egyszer volt egy félórás műsorsáv a Petőfi Rádióban, amelyet kizárólag a dalaimból állítottak össze, még a rendszerváltás előtt, úgy 1985 körül, sőt még Juszt László⁶⁶ is készített velem egy interjút, amiből önálló adás lett. De voltak azért negatív élményeim is, előfordult, hogy az egyik zenei rendező kifejezetten ledorongolt, amiért nem volt tiszta a hangom a legelső felvételnél, és direkt behívatott magához, hogy ezt elmondja, ahelyett, hogy ösztönzőleg mutatott volna rá a hibáimra. Az ilyen szakmai hozzászólások inkább elvették az önbizalmamat. Ennek az attitűdnek az

---

⁵⁹ Géczy József írta a híres Syrius-számot, a *Tranzistorit*, de írt dalt Szécsi Pálnak és Zalatnay Saroltának is.

⁶⁰ Az 1984–1985-ös idényben az UEFA-Kupában a székesfehérvári Videoton nagy bravúrsorozattal egészen a döntőig menetelt, ahol csak a Real Madrid tudta megállítani.

⁶¹ A Bergendy-zenekar 1959-ben alakult, repertoárjukhoz a rock and roll, a dzsessz, a swing és sok más műfaj is hozzátartozik. A Budai Ifjúsági Park rezidens zenekaraként eleinte nagy ráhatásuk volt arra, kik játszhattak az intézményben. 1964 áprilisában a dzsesszről beatre váltottak, a hetvenes években pedig rock- és progresszív rock számokat is írtak, de számos nagy slágerük is született. Az Artisjus-díjas együttes még ma is működik, alapítója és máig vezetője Bergendy István.

⁶² Hajdu Sándor (1939–2013) karmester, zenészerző, zenei vezető, a Bergendy-együttes tagja volt. Ő szerezte többek között az *Iskolatáska*, a *Bánatos dal*, a *Meddig tart egy szerelem*, a *Rés a tetőn* és a *Hétköznapi balladák* című dalokat. 1980-tól a nyíregyházi Mórincz Zsigmond Színháznál dolgozott, 1986-tól 1990-ig a kecskeméti Katona József Színház karmestere volt. Több musicalt, mesejátékot, valamint zenés játékot vitt színpadra.

⁶³ Faludi Rezső a Magyar Rádió Zenei Főosztályát vezette lényegében a Kádár-rendszer elejétől végéig.

⁶⁴ Bolba Lajos (1931–2018) a Magyar Rádió Zenei Főosztályának gyártási és tervezői rovatvezetője, ő vezette a felvételeket, illetve javarészt ő döntött arról, hogy mely számokat és kikkel vegyék fel. A Magyar Rádió részéről a táncdalfesztiválok fő szervezője. Olyan nagyszerű rádióműsorok fűződnek a nevéhez, mint a *Tessék választani!*, a *Made in Hungary* és a *Slágerbarátság*.

⁶⁵ Szentkúti Pál (1932–1986) a Szórakoztató Zenei Osztály vezetője volt a Magyar Rádióban.

⁶⁶ Juszt László (1952) újságíró. 1974 és 1975 között a Magyar Rádió Krónika rovatánál dolgozott. Később a *Népszava* és a *Magyar Hírlap* publicistája, 1977-től 1993-ig a Magyar Televízió munkatársa.

ellentéte jellemezte Balassa P. Tamást,⁶⁷ a táncdalfesztivál karmesterét, aki mindig lelket öntött az emberbe egy-egy fellépés előtt. Bánki Laci⁶⁸ bácsi már nem bánt mindig ennyire kesztyűs kézzel velünk.

Csatári Bence:

Visszatérve a revükre, melyik előadásokat szerette a legjobban?

Magay Klementina:

Harmincöt éves koromig sokszor napi öt-hat műsorban is felléptem éjszakánként. A vidéki haknikról este tízre kellett felélnem Budapestre, mert akkor indultam még az éjszakába, és éjjel kettő-háromkor fejeztem be. Ez zajlott 1973 és 1985 között, lényegében szünnap nélkül. Egyértelműen a Béke kupola produkcióit szerettem a legjobban, mert ott képzett táncosok léptek fel velem az Operettszínházból és volt koncepciója a műsoroknak. Az operettszínházak is a saját előadásaik után jöttek át ide fellépni. A Moulin Rouge is jónak számított, de emellett szerepeltem az Astoriában, a Savoyban és a margitszigeti kaszinóban is. Utóbbiban Halmy Gábor rendezte a műsort, nagy színpadon, nagy zenekarral és tánckarral, látványos, jó előadások voltak. Sokszor innen mentem tovább a Lidóba, onnan a Nirvanába, a Tavasz bárba és a Keringő nevű helyre. Ezekben a helyeken szinte kizárólag külföldi számokat, többek között az akkor futó Barbra Streisand⁶⁹ és az ABBA⁷⁰ felvételeit adtam elő angolul, olaszul, spanyolul. Ezeket a műsorokat rendszerint Halmy Gábor állította össze, kivéve a Halló bárta, ahol a nap végén szerepeltem, de az már nem volt első osztályú hely, csak azért vállaltam el, mert munkakönyves volt, azaz fizették utánam a társadalombiztosítási járulékot.

Csatári Bence:

Akkor önnek jobb a nyugdíja, mint a pályatársainak?

Magay Klementina:

Nem igazán. Még így se üti meg a velem egyidős, más foglalkozásúak nyugdíjának átlagát sem, mert nem fizettem eleget magam után. Egyébként már negyvenegy évesen nyugdíjba mentem karkedvezményel, mert a bányászokkal együtt az Országos Szórakoztatózenei Központ (OSZK)⁷¹ alkalmazásában állt énekeseknek is lehetőségük volt

---

⁶⁷ Balassa P. Tamás (1922–2010) zeneszerző, karmester, zongoraművész, hangszerelő, több táncdalfesztiválon vezényelt. 1954-től 1959-ig tagja, illetve hangszerelője volt a Magyar Rádió Táncczenekarának, 1959 és 1985 között pedig ugyanitt tanított a tánczenei stúdióban. 1977-től 1982-ig vezetője volt az Országos Szórakoztatózenei Központ Stúdiójának.

⁶⁸ Bánki László (1925–1996) 1953-ban a Magyar Filmgyártó Vállalatnál (MAFILM) helyezkedett el, 1955 és 1957 között a Magyar Rádiónál dolgozott. 1956-os tevékenysége miatt néhány évig szilenciumra ítélték. 1958-tól 1963-ig az ORI-nál tevékenykedett. 1963-ban került a Magyar Televízió Szórakoztató és Zenei Főosztályára, ahol szerkesztőként, dramaturgként, rovatvezetőként, majd főmunkatársként dolgozott 1990-ig. Ő indította útjára 1966-ban a táncdalfesztiválok sorozatát, és az 1970-es évek közepén a *Zenés TV Színházat*. Munkásságát 1976-ban Erkel Ferenc-díjjal, 1987-ben érdemes művész címmel, a televízióban pedig több elnöki nívódíjjal is elismerték. 1996. január 6-án forgatás közben halt meg Japánban.

⁶⁹ Barbra Streisand (1942) kétszeres Oscar-díjas, háromszoros Golden Globe-díjas és többszörös Grammy-díjas amerikai színésznő, énekesnő, zeneszerző, rendező, forgatókönyvíró és producer. Azon kevés művész közé tartozik, aki színészként és énekesként is rendelkezik Oscar-díjjal, valamint listavezető számmal az amerikai Billboard Hot 100 slágerlistáján.

⁷⁰ Az ABBA svéd popegyüttest 1972-ben alapította Agnetha Fältskog, Björn Ulvaeus, Benny Andersson és Anni-Frid Lyngstad. 1974-ben váltak világszerte ismertté, amikor *Waterloo* című dalukkal megnyerték az Eurovíziós Dalfesztivált. Attól kezdve 1980-ig uralták a nemzetközi toplistákat.

⁷¹ Az OSZK a Belkereskedelmi és a Művelődésügyi Minisztérium együttes felügyelete alá tartozott, feladata volt az állami és szövetkezeti vendéglátóiparban, kultúrházakban és tánciskolákban működő népi és tánczenészek, énekesek felügyelete. 1956 és 1958 között a Művelődésügyi Minisztérium végezte a vendéglátóipari zenészek kategorizálását, ami a működési engedélyek kiadását vagy megvonását jelentette. Ezt a feladatot vette át az

erre a rendszerváltáskor. Annyit kellett tennem, hogy igazoltam az OSZK-papírjaim alapján, hogy az utóbbi öt évben éneklésemből éltem, valamint azt, hogy huszonöt éves énekesi munkaviszonyom van. Így lettem nyugdíjas havi hatezernyolcszáz forint járandósággal. Egyébként akiknek nagyon alacsony a nyugdíja, azoknak még a ma már folyósított előadói jogdíj is jókora hozzájárulás a mindennapi élethez. Mi még akkor, amikor felvettük a dalainkat, nem kaptunk előadói jogdíjat, pusztán egy egyszeri alkalommal kifizetett percdíjjal honorálták a tevékenységünket. Így volt ez minden dalommal, még a *Nevető almákért* is csak egyszeri pénzt kaptam a Kádár-rendszer idején, az előadói jogdíjat csak a rendszerváltás után kezdték el utalni.

Csatári Bence:

Nyáron a revük folytatódtak a Balatonon?

Magay Klementina:

Hogyne, nyáron rendszerint a balatonfüredi Marina Szállóban léptem fel, ahol június 15-én kezdődött a szezon, és eltartott egészen augusztus végéig. Itt annyira nagy volt az érdeklődés, hogy már a szezonnyitó előadás időpontjában elfogyott az összes jegy a műsortemető, záró műsorra. Kialakult ennek egy törzsközönsége, ami egyrészt a budapestiekből, másrészt a disszidens és nyárra hazalátogató magyarokból állt. Az Ungárzenekar⁷² biztosította legtöbbször a muzsikát, és sok nagy név tette itt tiszteletét, többek között Korda Gyuri, Zorán,⁷³ Medveczky Ilona,⁷⁴ Mátrai Zsuzsa,⁷⁵ Ambrus Kyri⁷⁶ és a Vári-ikrek.⁷⁷ Azért volt ez különlegesen jó helyzet, mert napközben nyaraltunk, este pedig pénzt kerestünk. Éjjel fél 12-kor kezdődött az egyórás műsorunk, előtte és utána pedig a zenekar játszott. A közönség ropta hajnalig. Mi, művészek egyébként nem a Marinában, hanem egy munkásszállón laktunk, nagyon közel a szállodához. Egy egész emeletet kaptunk, a folyosón voltak a zuhanyzók. Korda Gyuri a puritán körülmények ellenére ott lakott velünk, annyira szeretett velünk lenni, pedig neki külön apartmant ajánlottak fel. Nem csoda, hiszen együtt strandoltunk, de még kirándultunk is a Koloska-völgybe, ahová a pincérek is eljöttek velünk.

Csatári Bence:

Mik estek meg az említett műsortemetéseken?

Állami Hangverseny- és Műsorigazgatóság 1958. február 1-től, ezután pedig, 1960-tól az OSZK. A vendéglátós könnyűzenészek egzisztenciája tehát 1960-tól az OSZK jóindulatától függött.

⁷² Ungár István (1938) az ötvenes évek végétől az egyik legismertebb dzsesszszaxofonos Magyarországon. A hatvanas-hetvenes években a bátyjával együtt alakított zenekar az egyik legfelkapottabb vendéglátóipari együttes volt. Sok-sok évet vendéglátóztak szerte a világban, jártak Norvégiában, Dániában, Németországban, Svédországban és Finnországban is.

⁷³ Szevanovity Zorán (1942) Kossuth- és Liszt Ferenc-díjas szerb származású magyar előadóművész, énekes, gitáros, zeneszerző. Az általa alapított és vezetett Metro együttesel a beat egyik hazai meghonosítója. Később Som Lajos helyén basszusgitározott a Taurusban is, ami Zorán és Radics Béla véleménye szerint is tévedés volt. Máig tartó szólókarrierjét 1974-ben kezdte.

⁷⁴ Medveczky Ilona (1941) táncművész, színésznő, érdemes művész, a Halhatatlanok Társulatának örökös tagja. Őt tartják Magyarországon a revü koronázatlan királynőjének. 1980-ban forgatták főszereplésével Magyarország első one-man showját *Én csak táncolok* címmel.

⁷⁵ Mátrai Zsuzsa (1941) volt az első énekesnő, aki nemcsak a mikrofonállvány mögül énekelt, hanem szabadon mozgott a színpadon produkció közben. Legismertebb slágere a *Látod, ez a szerelem* volt.

⁷⁶ Ambrus Kyri (1945) táncdalénekesnő, *Nappalok és éjszakák* című számával az 1967-es táncdalfesztivál harmadik helyezetteje.

⁷⁷ A Vári-ikrek, Vári Ágnes és Vári Judit (1950) táncdalénekesek az 1969-es táncdalfesztiválon tűntek fel *Volt egy egyszerű kis dallam* című számukkal. Egy német táncdalfesztiválon második helyezést értek el, sokat jártak a hetvenes években fellépni keletnémet területre. Rendszeres résztvevői voltak a Magyar Rádió *Made in Hungary* és a *Tessék választani!* című vetélkedőinek.

Magay Klementina:

Én a Vári-ikrekkel akrobata mutatványt vittem színre, persze csak amolyan bohókás módon, az ikrek fogták a lábam, hogy el ne essek fejenállás közben. A közönség persze nagyot tapsolt, noha ez nem is volt igazi produkció. Aztán azt is megcsináltuk, hogy az Olympia⁷⁸ zenekarral Charlie⁷⁹ helyett én énekeltem, külön erre a célra felvettem egy szőke parókát is. Előfordult, hogy a zongorista odapenderült a táncosnőhöz, és felkérte egy táncra. A közönség dőlt a nevetéstől. Az is megesett, hogy kecskét vittek fel a színpadra. A műsortemetést, bár laza műfajnak tűnik, olyannyira komolyan vettük, hogy kifejezetten próbáltunk rá, hogy jól sikerüljön. A rendszerváltozás után áldozott le ennek a lokáléletnek. Akkoriban szépen lassan a balatoni turizmus is átalakult, a nyugatnémetek már nem ide jártak találkozni a keletnémetekkel, a hollandok és belgák is elmaradozgattak, míg a disszidens magyarok már szabadabban jöhettek-mehettek, és nem feltétlenül a Balatonra voltak kíváncsiak.

Csatári Bence:

Nemcsak itthon, hanem külföldön is mély nyomokat hagytak a helyi közönségben. A nyugati vendéglátózásba mikor kóstolt bele?

Magay Klementina:

1972-ben az Apostol⁸⁰ együttessel mentünk ki Stockholmba, a Királyi Szálló éttermében játszani. Ez volt a svéd főváros lelegegánsabb szállodája, ahol táncoltak a zenékre és szintén nagy sikerünk volt. Ez a szó szoros és persze nemes értelmében vendéglátózás volt, este nyolc óra körül kezdtünk, és hajnal egyig-kettőig nyomtuk a külföldi számokból álló show-t, negyvenötperces etapokban, negyedórás szünetekkel, egy kis vacsorazenével megtűzdelve. Marcellina⁸¹ is ott volt velünk, aki Kassai Katival és velem együtt énekelt, így három szólamban hangzottak el a dalok, de még Makrai Pali⁸² is énekelt, a zenekar úgy szólt, ahogy a nagykönyvben meg van írva. Ebben a korszakban Németh Zoltán volt a zenekarvezető, aki zongorázott is. Mivel tízen voltunk, és egyébként is kiváló muzsikusokból állt a csapat, nem voltunk olcsók. Három hónapra kaptunk szerződést, azt követően haza kellett jönnünk az akkori szabályozás szerint, második alkalommal viszont már nem engedett ki bennünket az Interkoncert.

Csatári Bence:

---

⁷⁸ Az Olympia zenekar 1968-ban a mexikóvárosi olimpia tiszteletére vette fel a nevét, miután az ORI vezetője, Keszler Pál eltiltotta őket a Decca név használatától, ami azon túlmenően, hogy angol elnevezés volt, egy angol lemezkiadót is jelölt. A nevet eredetileg a közönséggel szavaztatták volna meg az *Iffúsági Magazin* hasábjain, de ott nem találtak megfelelő megoldást, így Keszler Pál ötletére vették fel az Olympia nevet. A zenekarban megfordult Molnár György, az Omega későbbi szólógitárosa is, akinek a helyére éppen az Omegából igazolták le Kovacsics András, de a csapatot erősítette különböző korszakokban Tátrai Tibor gitáros és Fogarasi János billentyűs is. Charlie volt az énekes és a trombitás a csapatban, mellé bevettek még egy rézfúvóst, Winkelmayr József pozonost, akivel kiegészülve soulzenét játszottak.

⁷⁹ Horváth Károly „Charlie” (1947) Liszt Ferenc-díjas énekes, a rock, a dzsessz, a blues, a soul és a funky jellegzetesen rekedt hangú előadóművésze, trombitás. Énekelt az Olympiában, a Generálban, a Tátrai Bandben, majd sikeres szólókarrierbe kezdett.

⁸⁰ Az Apostol fiatal zeneakadémistákból 1970-ben alakult nyolctagú dzsesszzenekar, amely később nagy sikerrel állt át a slágerzenére. Leghíresebb számaik az *Okosabban kéne élni* és a *Nehéz a boldogságtól búcsút venni*.

⁸¹ Babits Marcella (1953) énekesnő, zenész, szövegíró, divattervező. A Kócbabák együttes alapítója, az Apostol és a Full-Tone énekes, a Marcellina PJT alapítója és vezetője. Legismertebb dala a *Sexy Lady*.

⁸² Makrai Pál (1945) megfordult az Atlas, az Apostol, a Korál és a Kormorán együttesben, a Színészzenekarban, az Old Sámson és a Favágók együttesben. 1981 és 1996 között a Rock Színház, majd 1996-tól rövid ideig a Budapesti Operettszínház tagja volt. Játszott a Ruttikai Éva Színházban, a Pesti Magyar Színházban, a Nemzeti Színházban, a Madách Színházban, az Erkel Színházban és a Vígszínházban.

Nem azzal volt esetleg baja az Interkoncertnek, hogy megint nyugati országba szerettek volna menni, ráadásul ugyanoda?

Magay Klementina:

Nem hiszem, mert elég sokan jártak ki a magyar zenészek közül is Németországba, Skandináviába, esetleg Olaszországba. Ugyanígy a csehek és a lengyelek is mentek, és vártak is bennünket, mert olcsóbbak voltunk, mint a svéd, a nyugatnémet vagy az olasz kollégák. Sokan a magyarok közül arra törekedtek, hogy legalább egy évig maradjanak egy huzamban, mert ha ez sikerült, az akkori jogszabályok szerint vámmentesen hazahozhatták az autókat, hangszereket, műszaki berendezéseket, háztartási gépeket, és mindent, amire szükségük volt, vagy amivel akár üzletelni is lehetett.

Csatári Bence:

Nyugaton mely államokban lépett még fel?

Magay Klementina:

Nyugat-Németországban az Ungár-zenekarral, Finnországban pedig egy fiatal együttessel, a Personal Magic-kel játszottam. A finneknél havonta más városba mentünk, aminek az volt a nehézsége, hogy minden hónap utolsó napján is játszani kellett, majd egyből felkerekedtünk, végigautóztuk az éjszakát, és az új hónap első napját már az új helyen kezdtük, szintén fellépéssel, meg az előtte kötelező macerával, beszereléssel és hasonlókval. Ezek a váltások eléggé megerőltetőek voltak. Finnország volt az egyetlen hely, ahol egyhuzamban kint voltam egy évet, a többi esetben három hónap után mindig hazajöttünk.

Jártam ezenkívül egy tizenhét állomásos turné keretében Kanadában és az Egyesült Államokban. A kivándorolt magyarok által lakott településeket látogattuk végig Szabó Gyula⁸³ színművész, két operaénekes és Gyarmati István zongorista társaságában, és jellemzően színháztermekben léptünk fel. Itt magyar számokat énekeltem, hiszen a közönség is magyar volt. Voltunk többek között Calgaryban, Torontóban, Vancouverben és a Niagaravízesésnél is. Ezt követően egyedül ráhúztam még három hónapot Los Angelesben. Aztán honvágyam lett és hazajöttem, de még vagy háromszor újra kimentem Los Angelesbe három-három hónapra, igaz előtte sokat kellett kérleljenek, hogy útnak induljak. Ezek a nyugati fellépések 1985 és 1990 közé estek, egyedül Ausztráliába nem jutottam el. Sajnos, mivel magyar közönségnek énekeltem, nemigen tanultam meg angolul, persze az alapvető dolgokat el tudtam intézni az ő nyelvükön is.

Csatári Bence:

A nyugati fellépési helyszínek hogy kerültek a látókörébe? Voltak már kitaposott ösvények, beépített kapcsolatok a bejáratott helyeken?

Magay Klementina:

Mivel csak az Interkoncerten keresztül lehetett Nyugat-Európába utazni, ez úgy működött, hogy a nyugati menedzserirodák keresték meg a magyar monopolcéget, és rajtuk keresztül jutottunk ki, még az útleveleinket is ők intézték. Persze mi is megismertük őket rögtön az első kint létünk után, de nem tehattünk mást, ez volt a hivatalos ügyintézési út. Kialakultak persze jó munkakapcsolatok a kinti menedzsmentekkel, akik tényleg törődtek velünk, tisztáztuk az igényeinket, és ők is elmondták az övéket, amiket szerződésekbe foglaltunk. Olyan is megesett, hogy az Interkoncert szervezett Budapesten meghallgatást az érdeklődő nyugati menedzserek számára. Ilyen esetekben negyedórát kellett játszania egy-egy

---

⁸³ Szabó Gyula (1930–2014) a Nemzet Színésze címmel kitüntetett, Kossuth- és kétszeres Jászai Mari-díjas színművész, érdemes és kiváló művész.

zenekarnak, és közülük választották ki azokat, akik utazhattak, mert elnyerték a menedzserek tetszését.

Csatári Bence:

Melyik szocialista országban lépett fel?

Magay Klementina:

A bolgárokról és az oroszokról már volt szó, de jártam Csehszlovákiában is, igaz csak Komáromban, tehát épphogy átléptük a határt. Koós Janiékkel és a Határőrség big band zenekarával pedig még a hatvanas évek végén jártuk be Kárpátalját. Ott kifejezetten a magyaroknak játszottunk. Három busszal utaztunk, az egyikben csak a felszereléseink voltak. Velük nagyon szerettem dolgozni, szóltak, mint az ágyú. Bangó Margit⁸⁴ és Munkácsi Sándor⁸⁵ volt még ebben a csapatban. Ilyenkor érhető módon csak magyar dalokat játszottunk, de az ottani magyarok közül néhányan mégis figyelmeztettek bennünket, hogy a magyar szót az ukránok és az oroszok nem szeretik, vigyázzunk velük. Megértettük, alkalmazkodtunk a körülményekhez, de azért fáj ez nekünk. Egyébként hasonló volt a helyzet a magyar nyelvhasználattal kapcsolatban Csehszlovákiában is.

Csatári Bence:

A szovjetunióbeli viszonyokról horrortörténeteket hallani.

Magay Klementina:

Ezeket csak megerősíteni tudom. Higiéniairól nem is lehetett beszélni, a szállásaink folyosóin lévő közös fürdőszobákba be sem mertünk menni, annyira koszosak voltak, ezért a szobák csapjait használtuk mosdásra. Inkább az út szélén guggoltunk le, mint hogy WC-re kelljen ott mennünk. Azt már haladásnak számított, ha az öltözőnkben volt egy lavór víz törülközővel és szappannal. Az egyik helyen nem volt tükör, amiben megnézhettem volna magam fellépés előtt, ami azért a mi szakmánkban alapvető fontosságú. Szóltam az egyik rendezőnek, mire kiszaladt és egy teherautó visszapillantó tükrét törte le, azt hozta be nekem. Többek között az ilyesmi miatt ment csödbe végérvényesen a kommunizmus. Semminek nem volt gazdája, a közvagyonot senki nem védte, épp ellenkezőleg, simán széthordták, ellopták, és ami még szégyenteljesebb, mindezt senki nem kérte számon. Az érem másik oldala viszont az, hogy előadások után olyan vendéglátásban részesültünk, mint sehol máshol. Az asztalok roskadoztak a finomabbnál finomabb falatok alatt. Volt minden, amit az ember szeme és szája megkíván, a ruszlitól a céklalevesen át a francia salátáig és a kaszinó tojásig, és persze ne feledkezzünk el a vodkáról és a pezsgőről sem. Emlékszem, a zenészek sok televíziót is hoztak magukkal haza, én pedig három porszívót is vettem, egyet az édesanyámnak, egyet a nővéremnek, egyet pedig magamnak. Azok tényleg jók és tartósak voltak.

Csatári Bence:

Az NDK sokak számára szintén nem maradt ki. Ön is járt ott?

---

⁸⁴ Bangó Margit (1950) Kossuth-díjas cigányzene énekes, ebben a műfajban számos lemeze jelent meg.

⁸⁵ Munkácsi Sándor Kárpátalján született, kiváló hangi adottságokkal rendelkező énekes. Elvégezte a Magyar Rádió Könnyűzenei Stúdiójának képzését. Évekig a budapesti Moulin Rouge vezető művésze, népszerű énekes volt, de Budapest több nivós, éjszakai szórakozóhelyén is láthatta-hallhatta őt a közönség. Az éneklés mellett zeneszerzéssel is foglalkozik. Szerzőtársával Bradányi Iván szövegíróval olyan népszerű előadóknak írt dalokat, mint Balázs Klári, Cserhádi Zsuzsa, Karda Beáta, Korda György, Kristóf Mária Mátrai Zsuzsa, Szulák Andrea, Vámosi János és Zaráy Márta.

Magay Klementina:

Igen, de az az érdekes, hogy oda kifejezetten tévéfelvételekre jártam, a vendéglátóság vagy a revü az NDK-ban szóba sem jött. A keletnémeteknél igazi karriert csak Izsmán Nelly⁸⁶ tudott befutni. Meg is néztem őt a Friedrichstadt-Palastban, jegyet váltottam rá, majd az előadás után felkerestem, és a férjével együtt nagyon megörültek nekem. Végigjártam velük a német éjszakát, ahol még Nelly is fellépett, majd pedig egy jót beszélgettünk. Bevásárolni is jól lehetett az NDK-ban, még mindig vannak olyan ágyneműim, amiket onnan hoztam, sőt, még a kvarclámpám is keletnémet.

Csatári Bence:

Az NDK-ból már csak egy ugrás a szomszédos Lengyelország. Oda is eljutott fellépni?

Magay Klementina:

Ennek kalandos története van. Sebestyén Ági,⁸⁷ Ambrus Kyri és én háromszólamú vokáltriót alkottunk, amivel felléptünk az Éden bárban a Széna téren. Híre ment a sikerünknek, és az Interkoncert betett minket egy lengyelországi turnéba, amelyben részt vett mások mellett Katona Klári⁸⁸ is. Lengyelországban is nagy sikert arattunk, és ennek köszönhetően felkérték az akkor már Telestarnak elkeresztelt triónkat, hogy dolgozzon a lengyel éjszakában is. Az Interkoncert beleegyezett. Olyan jól ment a műsorunk, hogy Ági és Kyri kint maradtak még egy kicsit, Ági két vagy három évet is eltöltött ott.

Csatári Bence:

Aztán a rendszerváltással összeomlott a szocialista blokk, és az országok közötti zenei kapcsolatok is megváltoztak. Önt hogy érintették a változások?

Magay Klementina:

Meglehetősen drasztikusan. Amikor hazajöttem, hogy a kárpótlási jegyeimet intézzem, körbetelefonáltam a szervező ismerőseimet, hogy ha már itthon vagyok, hozzanak tető alá nekem pár fellépést. Szinte hihetetlen, de egy sem hívott vissza közülük, annyira nem volt kereslet, illetve olyannyira mást kerestek akkor az emberek. Ekkor terjedtek el ugyanis a playback-cicák és -huszárok. Lettek is nagy balhék, amikor kiderült, hogy legtöbbjük énekelni sem tud, legfeljebb látványelemként funkcionál. Ambrus Kyri közben Sebestyén Ágin keresztül meghívták a balatonfüredi Baricska csárdába magyar nótát énekelni, de hezitált, hogy elfogadja-e az ajánlatot, mert ez a műfaj neki elég új és kicsit idegen is volt. Én kapacitáltam, hogy vállalja el, mire ő felvetette, hogy mi lenne, ha ketten mennénk oda, megfelelénk a műsort, és ezzel együtt természetesen a gázsit is. Nekem sem volt a szívem csücske a műfaj, így kértem egy kis gondolkodási időt. Egy hét múlva csörgött a telefonom, Kyri érdeklődött, hogy miként döntöttem. Ott álltam munka nélkül – igaz, nyugdíjam már volt –, így belementem. Az első szezonban hatszáz előadást tartottunk fél év alatt, három táncospárral. Ez a szám úgy jött ki, hogy félórások voltak a reggeltől estig tartó programok, amelyek a csárda legkülönbözőbb szinterein zajlottak, a pincében, a muzsikateremben, a nagyteremben és a panoráma teremben. Volt, hogy tizenegy előadást tartottunk egyetlen nap

---

⁸⁶ Izsmán Kornélia (1943–2014) legnagyobb slágere a *Su, su bolondság* című dal volt. Remekül táncolt, a Moulin Rouge, a Maxim Varieté, az Astoria és a Kamara Varieté revüműsoraiban is szerepelt. 1969-ben férjével együtt nyugat-európai vendégszereplésre ment, 1985-ig előbb Kelet-Berlinben a Friedrichstadt-Palastban, majd a párizsi Olympiában lépett fel.

⁸⁷ Sebestyén Ágnes énekesnőt 1969-ben ismerhette meg a nagyközönség a táncdalfesztiválon, ugyanitt 1971-ben Hajdu Istvánnal énekelt duettet. Őt kislemezen szerepel a hangja.

⁸⁸ Katona Klári (1953) az 1972-es táncdalfesztiválon tűnt fel, majd többi között Demjén Ferenc, Presser Gábor és Sztevanovity Dusan írt neki dalokat.

alatt. Aztán úgy alakult, hogy tovább maradtam, mint Kyri, összesen tíz éven át. Az évad mindig húsvétól ősziig tartott. Ahogy a turistacsoportok száma lassanként megfogyatkozott, úgy lett egyre kevesebb fellépésem, de ez a helyszín arra mindenképpen jó volt, hogy megszeressem a műfajt. Többféle műsorunk volt: magyar nóta, ecséri lakodalmas, cigányzene és népdalok, ez utóbbit szerettem a legjobban. A nyugati nyugdíjas csoportok imádták ezeket a folklór-esteket, volt, hogy még az öltözőből is visszatapsoltak bennünket. A fellépő ruháinkat is az igényekhez igazítottuk, volt magyaros és cigányos változat.

A kereslet drasztikus csökkenésével aztán egyre kevesebb fellépésem lett, ez pedig a megélhetésemet is döntően befolyásolta. Az élőzene országsszerte visszaszorult, és még ma is eléggé nagy hiánycikk a vendéglátóhelyeken, bár talán mintha az utóbbi időkben kicsit megfordult volna ez a kedvezőtlen tendencia. Mindenesetre annyi szép emlék fűz Balatonfüredhez, hogy vettem itt egy kis nyaralót, ahova a mai napig is lejárók.

Csatári Bence:

2001 után színházakban is szerepelt.

Magay Klementina:

Ennek előzményeként megemlíthető, hogy fiatalkoromban felvettek a Színház- és Filmművészeti Főiskolára, musical szakra, Vámos László⁸⁹ volt az osztályfőnököm, de csak egy évfolyamot végeztem el, mert rengeteg munkám akadt, ami mellett ezt nehéz lett volna kivitelezni. Osztálytársaim voltak Oszvald Marika,⁹⁰ Kokas László,⁹¹ Benkóczy Zoltán⁹² és Farkas Bálint.⁹³ 2001-ben aztán Straub Dezső⁹⁴ összejött egy kalocsai színházi munkacsoporttal, akikkel színre vitte a *Hyppolit, a lakájt*. Én alakítottam Schneidernét, a férjemet pedig Benkóczy Zoltán játszotta. Hatalmas sikerünk lett. Ennek folyamánként szerettük volna megcsinálni a *Kabarét*, aztán ezt valaki megfúrta, másik társulattal került színpadra, és meg is bukott. Később a Ruttkai Éva Színház is felkért, velük az *Apácák* című darabot vittük színre, de aztán a színház főrendezője és másodigazgatója meghalt, ami megpecsételte a társulat sorsát. A Művész mozi épületében próbálkoztak még, de nem sok sikerrel.

Csatári Bence:

Jelenleg mivel tölti a mindennapjait?

Magay Klementina:

Sokat kártyázom, a barátaimmal heti rendszerességgel tartunk kanasztá-partikat. Ezenkívül ingatlanl foglalkozom, de szeretek színházba és moziba is járni. Ahogy felidézem az előadói múltam emlékeit, magam is meglepődöm, hogy mennyi élményt és örömet szerzett nekem ez a pálya.

---

⁸⁹ Vámos László (1928–1996) Kossuth-díjas rendező, Jászai Mari-díjas, érdemes és kiváló művész.

⁹⁰ Oszvald Marika (1952) Kossuth- és Jászai Mari-díjas színésznő, operetténekes, érdemes művész, a Halhatatlanok Társulatának örökös tagja.

⁹¹ Kokas László (1943) a Fővárosi Operettszínház tagja volt 1974 és 1992 között. Operettek és musicalek tenorszerepeit alakította. Játszott, illetve játszik többek között a békéscsabai Jókai Színházban, a Gyulai Várszínházban, a soproni Petőfi Színházban, a Váci Dunakanyar Színházban, a kőszegi Várszínházban, a budaörsi Latinovits Színházban, a Karinthy Színházban, a Turay Ida Színházban és a Veres 1 Színházban is.

⁹² Benkóczy Zoltán (1946) 1972 óta a Budapesti Operettszínház tagja, és játszik a Turay Ida Színtársulatban is. 1980-ban alapító tagja volt a Rock Színháznak.

⁹³ Farkas Bálint (1945) Jászai Mari-díjas színművész.

⁹⁴ Straub Dezső (1952) Jászai Mari-díjas színész, konferanszié. 1973-ban hivatásos táncdalénekes lett, 1977 és 1982 között a József Attila Színház művésze volt. 1982-től a Vidám Színpad, majd a későbbi Centrál Színház, 2004-től a Budaörsi Játékszín tagja, de rendszeresen játszik a Karinthy Színházban és a Mikroszkóp Színpadon mint konferanszié. Az újjáalakult Vidám Színpad művészeti vezetője.